ČUVARI STABILNOSTII

Prekogranična supervizija banaka

Sve veće prisustvo stranog vlasništva u strukturi banaka, i njihov uticaj na efikasnost i stabilnost domaćeg finansijskog sistema, predmet je brojnih rasprava i argumenata „za i protiv"

Danas je prekogranična supervizija banaka široko rasprostranjeno sredstvo za jačanje supervizorskih kapaciteta različitih autoriteta za praćenje rizika u poslovanju banaka na svjetskim tržištima. Razmjena relevantnih i esencijalnih informacija, konsultacije i proporcionalnost su ključ supervizorskih izazova u budućnosti.

Povećano prisustvo banaka u bankarskim sistemima drugih zemljama iziskuje razvoj efikasne prekogranične prudencijalne supervizije, čiji je sastavni element konsolidovana supervizija. Zbog činjenice da se ni manji bankarski sistemi ne mogu oslanjati isključivo na superviziju i sprovođenje kontrole od strane matične zemlje, potreban je cijeli niz nadležnosti za vršenje kontrole, kao i za usklađenost, sprovođenje i rješavanje problematičnih banaka, a u cilju jačanja funkcije finansijske stabilnosti na nacionalnom i prekograničnom nivou. Naime, sve veće prisustvo stranog vlasništva u strukturi banaka, i njihov uticaj na efikasnost i stabilnost domaćeg finansijskog sistema, predmet je brojnih rasprava i argumenata „za i protiv".

Jedno od čestih tvrdnji u korist „stranog prisustva", jeste da prisustvo stranih banaka na domaćoj teritoriji, čini nacionalno bankarsko tržište konkurentnim i time utiče na domaće banke da budu znatno efikasnije. Međutim, glavni argument „protiv" je rizik da domaće bankarske institucije ne bi mogle da izdrže pritisak konkurencije, što bi možda dovelo do povećanog rizika bankrotstva. Takvi bankarski neuspjesi mogu izazvati efekat „prelivanja" na druge banke, a samim time ugroziti stabilnost na finansijskom tržištu.

Ipak, ono što je objedinilo agrumente „za i protiv stranih banaka" jeste činjenica da je povećano prisustvo stranih banaka u domaćem bankarskom sistemu nužno dovelo do razvoja efektivne, koherentne i efikasne prekogranične supervizije, čiji je osnovni cilj da osigura da nijedna prekogranična aktivnost banaka ne izbjegne efektivnu superviziju. S tim u vezi, važna funkcija prekogranične supervizije je da kroz jačanje regulatornog i supervizorskog okvira finansijskog tržišta i poboljšanja institucionalnog i regulatornog kapaciteta regulatora za superviziju finansijskog sektora stvori uslove za dugoročnu ekonomsku stabilnost i rast.

Da bi se ostvario cilj prekogranične bankarske supervizije, potrebno je osigurati da sve prekogranične bankarske operacije budu predmet efektivne konsolidovane supervizije i efektivne supervizije između matične zemlje i zemlje domaćina, koje predstavljaju suštinske elemente na kojima počiva koncept efikasne i efektivne prekogranične supervizije banaka. Konačno, može se reći da je danas prekogranična supervizija banaka široko rasprostranjeno sredstvo za jačanje supervizorskih kapaciteta različitih autoriteta za praćenje rizika u poslovanju banaka na svjetskim tržištima. Rastuća integracija finansijskog tržišta i produbljivanje međunarodnog poslovanja banaka naglašava važnost prekogranične supervizije banaka i razmjene informacija između supervizorskih organa, a sve u cilju obezbjeđivanja efikasnije supervizije i stabilnosti finansijskog sistema.

PIŠE

Mr MIRJANA IVEZIĆ

Međutim, veliki je broj prepreka koji utiču na funkcionisanje prekogranične supervizije banaka, a koji mogu biti rezultat neadekvatne domaće saradnje, neadekvatnih zakonskih ovlašćenja, bankarske tajne, pravnih, ustavnih, kulturnih i političkih faktora i nekvalitetnih resursa. Najčešći problemi sa kojim su se susretali bankarski supervizori u procesu razvoja prekogranične supervizije banaka bili su: disproporcija između odgovornosti i mehanizma preventivnog djelovanja, razlike između efikasnosti kontrole i regulatornog okvira, izbor tehnika evolucije i odgovarajućih aranžmana razmjene informacija kao i pitanje liderstva. Pri svemu ovome ne bi se smjela zanemariti činjenica da odsustvo efektivne razmjene informacija i odlučnosti da se iste koriste sa međusobnim povjerenjem u supervizorske svrhe može biti ozbiljna prepreka u funkcionisanju prekogranične supervizije banaka. Za prekogranične bankarske grupe broj nadležnih organa koji je uključen u superviziju stalno raste, a posljedica toga je da se razmjena informacija usporava. Međusobno povjerenje između supervizorskih organa može se postići jedino ukoliko razmjena informacija se obavlja sa povjerenjem u oba smjera. To znači da supervizor koji prima informacije mora da obezbijedi garancije da će preduzeti sve potrebne mjere kako bi se sačuvala povjerljivost primljenih informacija. Dakle, preduslov za efikasnu supervizorsku saradnju je sloboda da se razmjenjuju prudencijalne informacije, pod određenim uslovima dizajniranim da se zaštiti i nosilac i primalac informacije.

Autorka je viša savjetnica u Sektoru za kontrolu Centralne banke Crne Gore